

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu

ПРОТОЈЕРЕЈ АЛЕКСАНДАР ШМЕМАН

СМИСАО ПРАЗНИКА У ХРИШЋАНСТВУ

(Из књиге "*Тајне празника*", Цетиње 1996.)

Шта празнују Хришћани? Јер, ако је истина да човек најбоље и најјасније себе изражава управо кроз празновање празника, кроз празничну радост, ако је истина да је вера пре свега радовање Богу и стога празник, онда је и Хришћанство много лакше схватити кроз његову радост и празнике, него кроз апстрактне догматичке и богословске дефиниције.

Хришћанство је од самих својих почетака оваплоћивало и изражавало своју веру, своје схватање света и осећање живота кроз то ткање својих празника које собом буквално обуима читаву годину. Може се без икаквога преувеличавања рећи да Хришћани живе од празника до празника, као и да ти празници духовним смислом боје свеколико време, односно след годишњих доба јесен, зиму, пролеће и лето.

Неретко се чују приговори о негативној страни хришћанских празника, то јест да су они праћени пијанчењем, нерадом и томе слично. Но, суштину било које појаве морамо процењивати не по њеном искривљавању, већ по њеном правом смислу и назначењу. Стога се и о хришћанским празницима мора говорити увек из перспективе њиховог изворног смисла: шта заиста јесу хришћански празници и како би их требало празновати. Тек ће нам тада у светлу тог њиховог позитивног смисла бити могуће да истински критикујемо увек могућа искривљења и одступања од правилног празновања хришћанских празника.

Нема бољега увода у тему хришћанских празника од разматрања оног празника који је Православна Црква одувек сматрала "празником над празницима" и који је одувек представљао свеособену и неупоредиву радост за све Хришћане. Тај Празник јесте Пасха или Васкрс. Хришћани су тај празник прихватили од старих Јевреја, код којих је он представљао главни религијски догађај читаве године. И опет се показује да ништа боље не открива хришћански смисао празника Пасхе као његова веза како позитивна, тако и негативна са његовим старојеврејским праобразом (прасликом). Из Јеванђеља знамо да је Христос пострадао управо у дане старојеврејске Пасхе и да та подударност са јеванђелске тачке гледишта није била нимало случајна. У чему је смисао те подударности? Шта су то празновали стари Јевреји и зашто је апостол Павле назвао Христа нашом Пасхом: "Јер Пасха наша, Христос" пише он "заклан беше за нас".

Одговарајући на ова питања ми постепено улазимо у једно целовито схватање света које ма колико се чинило архаичним савременом човеку са свом том његовом технологијом, тим његовим користољубивим приступом свему и површним

схватањем живота уствари одговара ономе што је вечно, неуништиво, најважније и најдубље у људској души. Са те тачке гледишта суштински је важно схватити управо тај постепени развој, разрастање и образовање читавих слојева различитих смислова у празновању Пасхе.

Прва фаза је укорењена још у номадском животу старих Јевреја, у време када они још нису обрађивали земљу, већ су само узгајали стоку. Пасха се у том периоду јавља као радост због рађања нових животиња. Отуда је и најстарији обред који је везан за Пасху обред приношења на жртву јагњета у знак благодарности Богу. Тако је настао првобитни обред јеврејске Пасхе обред жртвоприношења пасхалног јагњета.

Следећа фаза јесте освајање земље Ханаанске после чега су стари Јевреји почели да обрађују земљу. Пасха је тада почела да задобија нови смисао. Она је постала празник којим се прослављало пролећно обновљење природе, празник козмичког тријумфа живота. Но све је то још увек било везано искључиво за природу и живот човека у природи и природом.

Затим се јавља и почиње да се разраста трећа сада већ историјска димензија Пасхе. После природе долази историја, јер човек не живи само у природном времену, већ и времену историјском, у историјском процесу који собом даје смисао прошлости, садашњости и будућности и који даје смисао животу не само појединачног човека, већ и животу свих људи, животу човечанства.

На неколико столећа пре Христа празник Пасхе је за Јевреје постао празник којим су сваке године прослављали свој Излазак из Египта, своје четрдесетогодишње лутање по пустињи, ослобођење од ропства и, коначно, свој улазак у Обећану Земљу.

Но, сви ти догађаји у проповеди и учењу старозаветних пророка постепено прерастају свој првобитни и ограничени смисао задобијајући универзални карактер. Празник Пасхе је, тако, постао празник људске историје, празник радости те историје и њенога кретања од ропства ка слободи, од жалости ка радости, од горке глади и лутања по пустињи ка цветању и плодовима Обећане Земље.

Тако су се и природа, и историја, и, коначно, нада у долазак Царства Божијег, Царства мира и љубави, слободе и среће постепено сјединили у празнику Пасхе, који је на тај начин постао својеврсни символ самог живота човековог у његовој усмерености ка добром и радосном крају. Тријумф пролећа предображава коначни тријумф комоса, док сећање на некадашње ослобођење од ропства прераста у очекивање крајње и пуне слободе, а иједно и друго заједно откривају и пројављују човеку коначни смисао свега што постоји.

Све је то била макар по идеји, по својој замисли Пасха у време Христово. Тако постаје јасно зашто се Пасха нашла у самом средишту јеванђелских догађања, зашто је све оно у шта верујемо када кажемо да верујемо у Христа у тој и толикој мери повезано управо са пасхалним данима, зашто све то свој кључ има управо у Пасхи.

Христос је проповедао Царство Божије, управо оно Царство које је пре тога

наговештавала, на које је указивала и указује човеку лепота света и природе. Лепота природе, лепота њенога пролећа јесте символ и обећање те крајње и коначне Лепоте. Христос је проповедао Царство Божије за којим чезне и ка коме стреми човек у историји. Коначно, Христос је проповедао оно Царство у коме ће бити побеђен страх од смрти и ужас смрти, страх и ужас раздвајања и распадања. Христос је говорио да ће се у Њему, у Његовом животу, а посебно у Његовој жртвеној смрти на Крсту извршити тај излазак, прелазак што на јеврејском језику и значи Пасха који очекује сав свет, излазак из робовања времену и смрти у слободу живота и љубави. Зато је Христос и назван Пасхом, јер је Његова крсна смрт која се збила у дане јеврејске Пасхе представљала коначно испуњење тог празника, јер је Његова крсна смрт преиспунила тај празник коначним и сада већ универзалним смислом и, коначно, јер је Његово Васкрсење постало средиште хришћанске вере и радости.

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu